

Statnett

PRISSTRATEGI FOR PERIODEN 2010-2012

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn	3
2	Sammendrag	3
3	Kostnadsgrunnlaget i strategiperioden øker – det gir økt tariffnivå	5
4	Beskrivelse av forslag til ny prisstrategi for perioden 2010-2012.....	6
4.1	Fordeling av faste kostnader.....	6
4.2	Forbedring av prissignaler	10
4.3	Utjevning av tariffsatsen.....	13
4.4	Tidsplan fastsettelse av prisstrategi 2010-2012.....	13
5	Økonomiske konsekvenser av foreslått prisstrategi	13
	Vedlegg.....	15

Prisstrategi 2010-2012

1 Bakgrunn

Statnetts prisstrategi vedtas for en periode på tre år av gangen. Som ledd i arbeidet med å utforme ny treårig prisstrategi for sentralnettet, la Statnett allerede våren 2008 frem fem alternative tariffmodeller til drøfting med brukerorganisasjonene EBL, Norsk Industri (NI) og Forum for Strategisk Nettutvikling (FSN). Bakgrunnen for å starte drøftingene om ny prisstrategi allerede ett år før den gjeldende periode utløp, var erkjennelsen om at tariffmessige endringer krever modning hos aktørene. Følgende alternative tariffmodeller for perioden 2009-2011 ble drøftet våren 2008:

- Dagens modell.
- Dagens modell, men KII differensieres etter nettmessige kriterier.
- Dagens modell, men KII differensieres etter nettmessige kriterier og innmatingstariffen øker
- Dagens modell, men KII-tariffen fjernes og innmatingstariffen økes.
- Dagens modell, men null i innmatingstariff

Anbefalingen fra EBL, Norsk Industri, FSN og forbrukerorganisasjonene Forbrukerrådet og HSH resulterte imidlertid i at Statnett overfor Brukerrådet og Styret likevel anbefalte å videreføre gjeldende prisstrategi ut 2009. Som resultat av denne beslutningen ble brukerorganisasjonene informert om at ny drøftingsprosess måtte innledes og avsluttes allerede høsten 2008.

Forslag til prisstrategi som dannet utgangspunktet for høstens drøftinger følger av vedlegget. Statnett har gjennom høsten drøftet forslaget med sentralnettets kundeorganisasjoner. Basert på konstruktive innspill fra organisasjonene har Statnett valgt å gjøre noen justeringer i prisstrategiforslaget. I dette notatet fremlegges Statnetts endelige forslag til prisstrategi for den kommende treårsperioden (2010-2012). Forslaget vil bli lagt frem for Brukerrådet februar 2009 og deretter for Statnetts styre for beslutning.

Statnett ønsker også å initiere en prosess med EBL hvor alternative måter å finansiere fremtidige kabelinvesteringer blir vurdert.

2 Sammendrag

Prisstrategien beskriver rammen for hvordan Statnett skal fastsette tariffene i sentralnettet.

Prisstrategien er utformet i henhold til gjeldende lover og forskrifter. De sentrale regler finnes i Forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme og tariffing (Kontrollforskriften). Del V, kapittel 13 *Generelt om tariff* beskriver de grunnleggende prinsipper som tariffen skal bygge på. Sentrale krav i forskriften er:

- Tariffene skal gi signaler om effektiv utnyttelse og effektiv utvikling av nettet.
- Tariffene skal gi kostnadsdekning.
- Tariffene skal ha et bruksavhengig ledd (energiledd) og andre ledd (fast ledd).

Statnetts forslag til prisstrategi for perioden 2010-2012 har følgende hovedtrekk:

Faste ledd

Sentralnettstariffens faste ledd skal bidra til kostnadsdekning innenfor inntektsrammen og knyttes ikke direkte opp mot de kostnadene som hver enkelt aktør påfører nettet. Målet er å utforme det faste leddet slik at det samfunnsøkonomiske tapet blir minst mulig, og samtidig gi kostnadsdekning innenfor gjeldende inntektsramme.

Produksjon

Ved beregning av produsentens andel av fast ledd vil følgende bli lagt til grunn:

- Innmatingstariffen økes fra 0,56 til 0,8 øre/kWh.
- For å sikre et solid og nøytralt avregningsgrunnlag for ny produksjon etableres dette i løpet av en 10 års periode.
- Statnett vil komme med innspill til EUs utkast til retningslinjer om tariffing, slik at det kan være mulig å øke innmatingstariffen i årene som kommer.

Forbruk

Avregningsgrunnlaget for forbruks faste ledd er basert på siste 5 års glidende gjennomsnitt av kundens årlige målte forbruk i topplattimen i hvert enkelt tilknytningspunkt.

Ved avregning av faste ledd for forbruk legges følgende til grunn:

- K-faktormodellen videreføres.
- Forbruk samlokalisert med produksjon får redusert sitt avregningsgrunnlag.
- KII får redusert sitt avregningsgrunnlag i forhold til øvrig forbruk.
- Petroleumsrelatert virksomhet defineres ikke lenger som KII.

Utkoblbart forbruk

Tarifferingsmodellen videreføres.

Nettbegrunnet innfasingstariff

Nettbegrunnet innfasingstariff på nivået 0,1 øre/kWh for spesielle områder videreføres.

Kompensasjon for reaktiv effekt

Reaktiv effekt har en kostnad, og tariffingen skal gi insentiver til installasjon av kondensatorbatterier. Dagens modell videreføres.

Energiledd

Energileddet er et variabelt ledd, som skal reflektere systembelastningen den enkelte kunde påfører nettet ved innmating eller uttak. Energileddet skal gi kortsiktige signaler til kundene om effektiv utnyttelse av nettet. Energileddet vil også til en viss grad gi langsiktige signaler

Ved avregning av energileddet vil følgende bli lagt til grunn:

- Taket for marginaltapssatsen økes fra +/- 10 % til +/- 15 %.
- Systempris vil fortsatt anvendes ved avregning av energileddet.

Anleggsbidrag

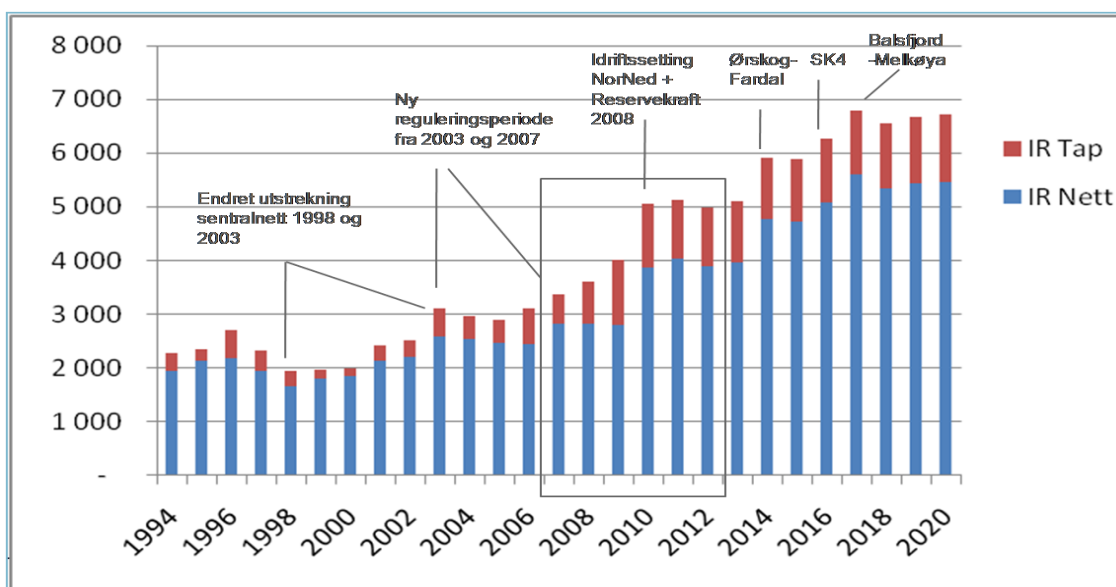
Det har så langt ikke blitt krevd anleggsbidrag fra kunder for investeringer i sentralnett definert som masket. Det er nødvendig å sikre muligheten for å kreve anleggsbidrag i sentralnettet for investeringer i særskilte tilfeller, hvor investeringens samfunnsøkonomiske lønnsomhet er kritisk avhengig av en eller noen få aktørers betalingsvilje. Statnett ønsker å samarbeide med sentrale aktører i bransjen med mål om å utforme regler for dette virkemidlet. Det er viktig å sikre at virkemidlet utformes slik at det i tillegg blir anvendbart på lavere nettnivå. I prosessen vil vi inkludere NVE.

Utjevning av tariffsatsen

Store sprang i kostnadsgrunnlaget for faste ledd foreslås utjevnet over flere år slik at tariffsatsene blir mer stabile over tid. Dette er et ønske fra kunder i underliggende nett. Vi foreslår å bruke prisstrategiperioden som ramme for utjevningen.

3 Kostnadsgrunnlaget i strategiperioden øker – det gir økt tariffnivå

Statnetts samlede inntektsramme (IR Tap og IR Nett) øker fra 3,6 mrd. kroner i 2008 til i overkant av 5 mrd. kroner i 2010. Økningen i inntektsrammen skyldes pågående og gjennomførte investeringer i nettet.

Figur 1: Utvikling av Statnetts inntektsramme i perioden 1994-2020

Sentralnettet henter sine inntekter gjennom;

- Flaskehalsinntekter i Norden
- Handelsinntekter på NorNed-kabelen
- Energileddet
- Faste ledd («Rest inntektsbehov»).

Modellen for avregning av faste ledd er i praksis en fordelingsnøkkel som angir fordelingen av det resterende inntektsbehovet fordelt på kundene i sentralnettet. Ettersom de samlede inntektene er en gitt størrelse, vil en redusert tariff til en kundegruppe medfører at andre kunde grupper må betale tilsvarende mer.

I arbeidet med å utforme ny prisstrategi har Statnett gjennomført en rekke analyser som har forsøkt å gi svar på;

- I hvilken grad gir dagens tariffer de ønskede prissignaler til sentralnettets brukere for å sikre effektiv drift og utbygging av kraftnettet?
- Hvordan sikre at fordelingen av fastleddet på sentralnettets brukere fører til et lavest mulig samfunnsøkonomisk tap?

I kapittel 4 redegjøres det nærmere for de faglige vurderinger som ligger til grunn for de ulike deler av forslaget til prisstrategi for perioden 2010-2012.

4 Beskrivelse av forslag til ny prisstrategi for perioden 2010-2012

I dette kapitlet vil vi beskrive og begrunne vårt forslag til prisstrategi for perioden 2010-2012. Basert på blant annet innspill fra drøftingspartene har vi valgt å gjøre noen justeringer i forslaget til prisstrategi. I resterende del av dette notatet drøftes de samfunnsøkonomiske konsekvensene av å øke nivået på innmatingstariffen, holdbarheten til gjeldende k-faktormodell og til slutt i hvilken grad kraftintensiv industri fortsatt skal ha en egen tariffing. Deretter redegjøres det for forslaget relatert til å forbedre dagens prissignaler til aktørene, henholdsvis endringer i avregningen av energileddet samt ønske om å utforme anleggsbidrag som et virkemiddel.

4.1 Fordeling av faste kostnader

Tariffens faste ledd skal bidra til full kostnadsdekning innenfor inntektsrammen. Faste ledd skal dekke inn det inntektsbehovet som ikke dekkes inn gjennom energileddet, flaskehalsinntekter i Norden og handelsinntekter på NorNed. Tariffnivået knyttes ikke direkte opp mot kostnadene som hver enkelt aktør påfører nettet. Generelt er det slik at man får et samfunnsøkonomisk effektivitetstap dersom aktørene endrer sin tilpasning som følge av tariffing av faste ledd. Målet er å utforme det faste leddet slik at det samfunnsøkonomiske tapet blir minst mulig innenfor gjeldende rammer.

Ved utforming av faste ledd deler Statnett sentralnettskundene inn i tre grupper: produksjon, øvrig forbruk og kraftintensiv industri (KII).

Produksjon

Forslag

- Innmatingstariffen økes fra 0,56 til 0,8 øre/kWh.
- For å sikre et solid og nøytralt avregningsgrunnlag for ny produksjon etableres dette i løpet av en 10 års periode.
- Statnett vil komme med innspill til EUs utkast til retningslinjer om tariffing, for å sikre at det vil være rom for å øke innmatingstariffen i årene som kommer.

Avregningsgrunnlaget for ny produksjon etableres i løpet av en 10-års periode.

Statnett ønsker å anvende siste 10-års midlere årsproduksjon ved fastsettelsen av avregningsgrunnlaget for produksjon. Som følge av våre fastsatte administrative rutiner skjer innrapportering av produsert volum året etter idriftsettelse og en ny produsent vil ikke betale fastledd de to første årene. Året etter vil en produsent avregnes 1/10 av årsproduksjon siden produsenten kun vil ha ett år med historisk produksjon. Deretter øker grunnlaget med 1/10 for hvert år. 13 år etter idriftsettelsesåret vil produsenten bli belastet med innmatingstariffen i sin helhet.

Ved å anvende regelen på denne måten blir variasjonene for produksjon med betydelige årlige svingninger dempet. Uforholdsmessige store årlige variasjoner i årsproduksjonen er ikke uvanlig verken for småkraft- eller vindkraftprodusenter. I dag vurderes ofte avregningsrunnlaget de første årene etter idriftsettelse svært skjønnsmessig med de uheldige utslag dette kan få. En mer konsekvent bruk av 10-årsregelen vil i større grad enn i dag likebehandle all produksjon.

Bakgrunn for å øke nivået på innmatingstariffen

Produsentene betaler i dag en fast øre/kWh-sats som ikke inflasjonsjusteres. Siden 2005 har nivået ligget fast på 0,56 øre/kWh. Ved å fastsette innmatingstariffen på denne måten, betyr det at produsentene betaler en stadig mindre andel av rest-inntektsbehovet.

Argumentet om harmoniserte innmatingstariffer har vært sterkt gjeldende de siste årene. Spesielt har det blitt lagt vekt på å sikre like konkurransevilkår i Norden og Europa, med hovedfokus på rammebetingelser for etablering av ny produksjon. Mange land i Europa har null i innmatingstariff.

Statnett har i arbeidet med å utforme ny prisstrategi gjort en samlet vurdering av harmoniseringsargumentet og prinsippet om å utforme fastleddet på en slik måte at de samfunnsøkonomiske vridningseffektene blir minst mulig.

Behovet for harmonisering

Tariffkostnadene som produsentene står overfor, kan påvirke både daglige produksjonsbeslutninger (kort sikt) og investeringsbeslutninger (lang sikt).

Ved ulikt tariffnivå mellom land vil en produsents tilpasning både på kort og lang sikt som skyldes forskjeller i tariffer, kunne medføre et samfunnsøkonomisk tap. I tillegg til tariffnivået vil en produsents tilpasning avhenge av forhold som skatter, avgifter og subsidier. Dette har ofte betydelig større konsekvenser enn forskjeller i tariffnivået. Konsekvensene av ulike tariffer vil være forskjellig på kort og lang sikt.

På *kort sikt* oppstår det et samfunnsøkonomisk tap dersom tariffnivået påvirker de løpende driftsbeslutningene, og på den måten føre til at produksjon ikke foregår til lavest mulig kostnad. For den norske produksjonsparken, som i all hovedsak består av vannkraft, vil forskjeller i tariffnivå i begrenset grad påvirke produksjonsbeslutningen. Dette skyldes at produsentenes tilpasning på kort sikt er bestemt av vanntilgangen og dermed den til enhver tid beregnede vannverdi. Vannkraft blir i svært sjelden utkonkurrert i spotmarkedet, da kullkraften ofte er prissettende i markedet.

I tillegg til vannkraft har vi også noe gasskraft i Norge. Heller ikke her vurderer vi det samfunnsøkonomiske tapet til å bli særlig stort, dels fordi det er små volum og dels fordi gasskraften sjelden er i direkte konkurranse med verk som har identiske kostnader.

Vi står med andre ord igjen med konklusjonen at vridningskostnadene på kort sikt av å øke tariffen er liten. Den kan imidlertid øke noe med økt innslag av termisk produksjonskapasitet basert på gass og/eller bio.

På *lang sikt* ligger det samfunnsøkonomiske tapet ved ikke-harmonisering i at man ikke får de beste investeringene der hvor de samfunnsøkonomisk sett burde komme. Man kan for eksempel få situasjonen der det er billigst å investere i Norge, men at forskjeller i tariffnivået medfører at man får investeringene i Sverige i stedet.

På lang sikt vil ikke-harmonisering av tariffer kunne representere et samfunnsøkonomisk tap knyttet til etablering av ny produksjon. Ved å anvende 10-årsregelen for å få et solid og nøytralt avregningsgrunnlag for ny produksjon vil imidlertid full tariffing først skje etter 12 år. Nåverdien av tariffkostnaden for ny produksjon blir derved opprettholdt på dagens nivå. Rammevilkårene for å bidra til riktig etablering av ny produksjon i Norden, svekkes derfor ikke i forhold til dagens situasjon.

Samlet sett vil forslaget om å øke nivået på innmatingstariffen til 0,8 øre/kWh ikke gi nevneverdig samfunnsøkonomisk tap sammenliknet med dagens situasjon.

Finansiering av fremtidige kabelforbindelser

Produsentene bør i større grad enn i dag være med på å betale for store nettinvesteringer hvor produsentene er den kundegruppen som i størst grad er de som har nytte av investeringene. EBL har gjennom drøftingsprosessen signalisert at de er villig til å være med å betale for nettinvesteringer, gitt at investeringen fører til en reell verdiskaping for produsentene. Diskusjonen om finansiering av fremtidige kabelforbindelser, vil inngå som en del av Statnetts kabelstrategi.

Regelverk i EU

I EUs andre elmarkedspakke omtales prinsippene for utforming av overføringstariffer som et sentralt virkemiddel for å effektivisere de europeiske energimarkedene gjennom økt konkurranse. I gjeldende forordning 1228/2003 fremgår det at tariffens faste ledd for produksjon skal være lavere enn for forbruk. Bestemmelsene i forordningen er innarbeidet i norsk lov. Kommisjonen er i forordningen gitt fullmakt til å foreslå mer detaljerte retningslinjer for utforming av tariffer, flaskehalshåndtering og transittoppgjør.

I utkast til retningslinjer som omhandler tariffer, er det foreslått at «The value of the 'annual national average G' within the Nordel system will be at a maximum 0,7 €/MWh.» Før ikrafttredelse vil utkastet til retningslinjer være gjenstand for en komitologiprosess innenfor EU. Denne prosessen er nå planlagt sluttført i løpet av 2009. I forhold til EUs prosess med behandling av tariffreglene vil Statnett gi innspill for å forsøke å få aksept for et økt tak, og dermed sikre at det kan være mulig å øke innmatingstariffen i årene som kommer.

Forbruk

Forbruk er inndelt i kundegruppene øvrig forbruk og kraftintensiv industri (KII). Det legges til grunn at det samfunnsøkonomiske tapet knyttet til tariffer motivert av kostnadsdekning blir mindre dersom fastleddet differensieres etter aktørenes priselastisitet. Aktører med lav priselastisitet kan betale større fastledd fordi det kun i liten grad påvirker deres forbruk. Tilsvarende skal aktører med høy priselastisitet betale et forholdsvis lavt fastledd. Dette omtales i økonomisk teori som Ramsey-prising.

Forslag

- K-faktormodellen videreføres
- Forbruk samlokalisert med produksjon får redusert sitt avregningsgrunnlag.
- KII får redusert sitt avregningsgrunnlag i forhold til øvrig forbruk.
- Petroleumsrelatert virksomhet defineres ikke lenger som KII.

Beskrivelse av k-faktormodellen

Som følge av k-faktormodellen avregnes produksjon og forbruk atskilt. Modellen innebærer at avregningsgrunnlaget til forbruk justeres med en faktor k som reflekterer forholdet mellom produksjon og forbruk hos kundene i det aktuelle sentralnettpunktet (samlokalisering). Dermed blir kundene

belønnet for at de lokalt har et mindre behov for nettkapasitet. I tillegg justeres faktor k slik at langsiktig fleksibelt forbruk (KII) får et lavere fastledd.

Avregningsgrunnlaget blir dermed:

$$A = \text{Korreksjonsfaktor}(k) \times F = \left(\frac{F}{P_t + F + c_{KII} KII} \right) \times F$$

Der A: avregningsgrunnlag i MW for forbruk i et utvekslingspunkt
F: totalt forbruk i MW i topplast
 P_t : tilgjengelig vintereffekt i MW for produksjon
KII: forbruk over 15 MW i topplast og brukstid over 7000 timer
 c_{KII} : korreksjonsfaktor foran KII ($c=1,5$ foreslås videreført)

Samlokalisering

Samlokaliseringseffekten medfører at forbruk som er lokalisert sammen med produksjon i et sentralnettpunkt vil betale en lavere tariff enn forbruk som ligger "alene". Kundene får redusert sitt avregningsgrunnlag som følge av at behovet for sentralnett er mindre.

Statnett har vurdert i hvilken grad samlokaliseringseffekten som følger av modellen ligger innfor et akseptabelt nivå. Beregninger viser at spennet mellom høyeste og laveste forbrukstariff for faste ledd (øre/kWh) øker noe som resultat av at inntektsrammen øker i kommende prisstrategiperiode. Samlokaliseringseffekten, dvs. differansen mellom laveste og høyeste øre/kWh-tariff for uttak, øker fra 2,15 øre/kWh i 2008 til 2,70 øre/kWh i 2010.

Vi mener at samlokaliseringseffekten i den kommende prisstrategiperioden ligger på et akseptabelt nivå.

Redusert avregningsgrunnlag for KII

Det legges til grunn at KII som forbruksgruppe har høyere priselastisitet. Dette vil bli nærmere beskrevet nedenfor. Gjennom k -faktormodellen tas det hensyn til dette ved å redusere avregningsgrunnlaget til KII med en faktor c . Forbruket til KII er kjennetegnet ved høyt forbruk og lang brukstid¹, og nedleggelse/flytting av KII vil kunne medføre økte kostnader for sentralnettet.

Et viktig argument for å kreve lavere fastledd fra kraftintensiv industri er at disse aktørene er mer følsomme overfor endringer i kraftkostnadene enn annet forbruk, spesielt på lang sikt. Historisk sett er denne type industri også ofte lokalisert nær kraftstasjonen for å spare nettkostnader. Dette betyr at KII-bedriftene ofte ligger nettmessig gunstig til. KIIs betydning for kraftsystemet vil øke i tiden fremover fordi Norge i fremtiden forventes å komme i en overskuddssituasjon.

En aktør som er *priselastisk på kort sikt* vil tilpasse sitt forbruk til kraftprisen i timen. Høyere pris i én time vil således gi lavere forbruk i den spesielle timen. Deler av industrien er priselastisk på kort sikt fordi de kan kutte eller redusere sitt forbruk i én time uten at det går ut over produksjonsprosessen. KIIs kortsiktige fleksibilitet premieres i dag gjennom ulike ordninger som Statnett tilbyr, for eksempel gjennom RKOM, BFK og tariff for utkoblbart forbruk. KII er viktig for å sikre tilgang til de nevnte produktene også i fremtiden, for å kunne sørge for en effektiv utnyttelse av nettet.

¹ Definisjon av KII = forbruk over 15 MW, brukstid på over 7000 timer.

En aktør som er *prisfølsom på mellomlang sikt* vil tilpasse seg de generelle prisendringer som varer i størrelsesorden en sesong for eksempel som følge av lite tilsig. Dette vil variere avhengig av hvor elastisk forbruket i KII er på mellomlang sikt. Denne fleksibiliteten er viktig i en anstrengt kraftsituasjon.

En aktør som er *priselastisk på lang sikt* vil tilpasse seg det langsiktige nivået på kraftprisen ved å stenge ned eller investere i ny kapasitet. KII vil være mer priselastisk på lang sikt fordi kraftprisen utgjør en stor andel av deres samlede kostnader. I tillegg har KII ofte mulighet for å lokalisere seg i andre land. Dersom enkelte KII bedrifter forsvinner, kan dette også medføre at kraft bli innestengt i avgrensede geografiske områder.

Samlet sett vil forslaget til tariffing av KII gjennom å redusere bedriftenes avregningsgrunnlag bidra til å redusere samfunnsøkonomiske kostnader for kraftsystemet.

Petroleumsrelatert virksomhet

De kundene som i dag inngår i gjeldende KII-definisjon er ikke en homogen gruppe. Petroleumsrelatert forbruk skiller seg i denne sammenhengen ut fra de øvrige kundene i denne gruppen. Denne type virksomhet er en del av en bundet verdikjede, hvor både løpende drift og lokalisering er uavhengig av kraftkostnader. Gruppen kan dermed ikke sies å ha en fleksibilitet verken på kort eller lang sikt.

Det er derfor ikke grunnlag for å definere petroleumsrelatert virksomhet som del av kundegruppen KII. Konsekvensen ved ikke å redusere avregningsgrunnlaget til petroleumsrelatert forbruk med faktor c utgjør en omfordeling på ca. 15 mill. kroner i favør av forbruk, ved at anleggene Ormen Lange, Kårstø (prosessanlegg) og StatoilHydro Sture ikke lenger inngår i gruppen KII.

4.2 Forbedring av prissignaler

Energiledd

Forslag

- Taket for marginaltapssatsen økes fra +/- 10 % til +/- 15 %.
- Systempris anvendes fortsatt ved avregning av energileddet.

Bakgrunn

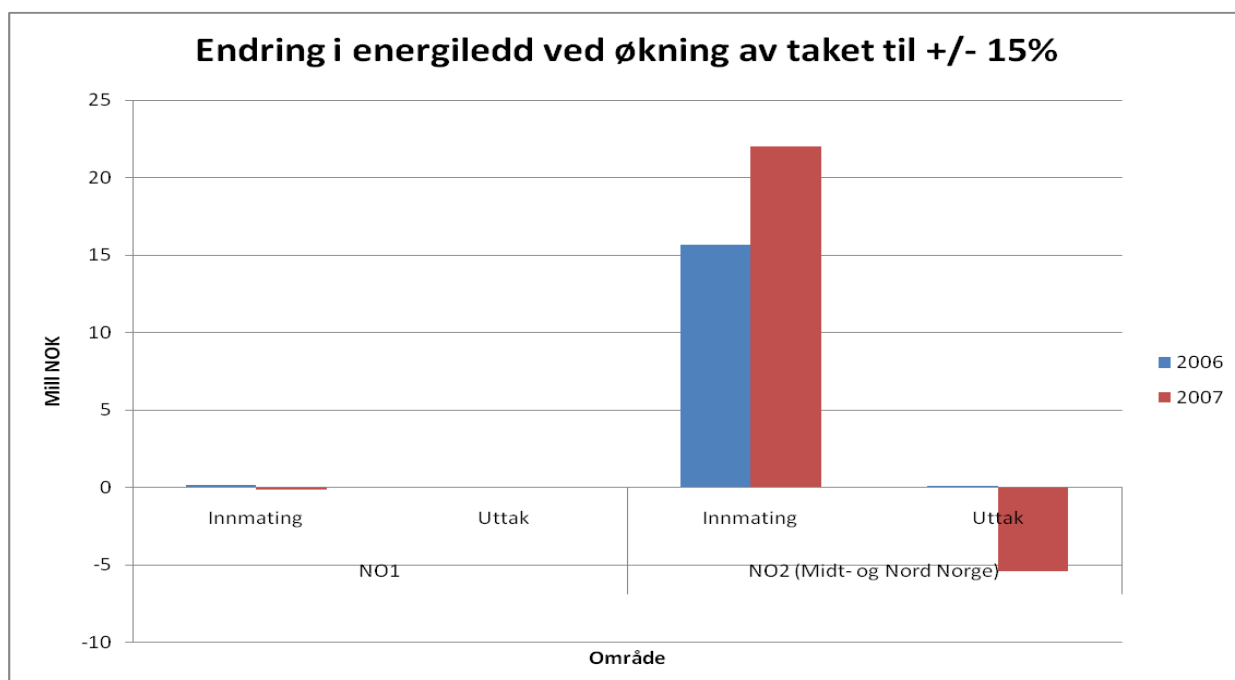
Energileddet gjenspeiler kostnadene ved de marginale tap aktørene påfører sentralnettet, enten ved innmating eller uttak. På kort sikt gir det signaler om hvilke kraftverk det vil være mest lønnsomt å kjøre på gitte tidspunkt. Aktørens langsiktige tilpasning vil også påvirkes som en følge av forventinger om fremtidig nivå på energileddet.

Heve taket fra +/- 10% til +/- 15%

Historisk ble det administrative taket satt til +/- 10 % på grunn av usikkerhet i beregningene som følge av en mindre utviklet simuleringsmodell samt det faktum at marginaltapssatsene ble fastsatt for hele åtte uker av gangen. Etter overgang til ukentlige beregning av marginaltapssatser mener Statnett at usikkerheten ved prognosene som benyttes i beregningene er redusert betraktelig (på grunn av kortere prognoseperiode). I tillegg er modellen forbedret.

Konsekvensen av å øke taket fra +/- 10% til +/- 15% fremgår av figur 2 nedenfor. Analysen viser at produsentene i Finnmark får høyere marginaltapssatser, da dette området er et overskuddsområde og har lang avstand til forbruksområder. Tilsvarende får forbruk i disse områdene en ytterligere rabatt gjennom negative marginaltapssatser. I regionen Midt-Norge er bildet noe mer nyansert ved at noen av punktene får en høyere marginaltapssats mens andre får en lavere sats. I tillegg vil vi se en større variasjon mellom dag/natt og lav- og høylast. Dette vil gi et økt insitament til produsentene om å produsere når det er nettmessig mest gunstig å produsere.

Etablering av ny produksjon, vil i større eller mindre grad, kunne føre til endringer av marginaltapssatsene i de sentralnettpunktene hvor ny produksjon kobler til. Konsekvensen av å øke taket påvirkes imidlertid ikke av dette.

Figur 2: Konsekvens av å endre taket til +/- 15 %

Systempris som referansepris

Marginaltapet representerer en korreksjon i kraftprisen og gir et signal om at verdien av kraft er ulik i ulike deler av nettet. Teoretisk ville nodeprising ha vært den optimale løsningen, men en slik prising er per i dag ikke gjennomførbar. Prinsipielt anses bruk av områdepris som den mest korrekte måten å avregne energileddet, primært med tanke på hvordan det fysiske tapet prises.

For kommende prisstrategiperiode vil Statnett likevel videreføre systempris som referansepris ved avregning av energileddet. Hovedargumentet for dette er nettmessige forhold som skaper usikkerhet omkring fremtidig prisområdeinndeling. I tillegg har aktørene hatt mange ulike innspill til bruk av områdepris.

Områdepris vil bli vurdert ved avregning av energileddet i neste prisstrategiperiode.

Anleggsbidrag

Forslag

Det foreslås å utarbeide en metodikk for bruk av anleggsbidrag for investeringer i masket nett.

Bakgrunn

Bakgrunnen for at vi utvikler anleggsbidrag i masket nett som et virkemiddel i sentralnettet, er en erkjennelse av at det er behov for et verktøy som kan bidra til å avdekke betalingsviljen til en eller et fåtall store aktører. Beregning av betalingsviljen vil gjøre det mulig for Statnett å skille de lønnsomme investeringsprosjektene fra de ulønnsomme.

Statnett benytter samfunnsøkonomisk lønnsomhet som investeringskriterium. Inntektssiden i disse regnestykkene er lik summen av alle berørte parters betalingsvilje for nettinvesteringen. Betalingsviljen til én aktør er den høyeste prisen vedkommende ville være villig til å betale for et gode (investering). I noen tilfeller er det imidlertid ikke mulig for Statnett å beregne den samfunnsøkonomiske verdien. Det er situasjoner der lønnsomheten er avhengig av én eller et fåtall aktører og hvor man ikke kjenner deres betalingsvilje. Videre kan disse aktørene ha incentiver til ikke å avsløre sin betalingsvilje. Og Statnett og myndighetene har i dag begrensede muligheter for å avsløre denne betalingsviljen.

En effektiv samfunnsøkonomisk løsning kan man bare få dersom aktørene i disse tilfellene stilles overfor de faktiske kostnadene de påfører nettet, for eksempel ved bruk av anleggsbidrag. Med kriteriet «*Statnett vil kreve anleggsbidrag dersom den samfunnsøkonomiske verdien av en investering er kritisk avhengig av betalingsviljen til et fåtall, identifiserte markedsaktører*», vil kun store aktører bli avkrevd anleggsbidrag.

Statnett har så langt vurdert følgende algoritme for beregning av størrelsen på et mulig anleggsbidrag:

- 1) Nytteterskel = investeringskostnad – andre aktørers nytte
- 2) Bidragsandel = Nytteterskel / Investeringskostnad
- 3) Nytteandel = Bidragsandel avrundet nedover til 80%, 60%, 40% eller 20%
- 4) Anleggsbidrag = Investeringskostnad * nytteandel

Flere utredninger viser at det er vanskelig å få perfekte prissignaler i kraftsystemet. Det finnes imidlertid ingen alternative virkemidler som er bedre egnet for å sikre en samfunnsøkonomisk effektiv utvikling av kraftsystemet. Utfordringen knyttet til en ukjent betalingsvilje blir for eksempel ikke mindre i konsesjonsprosessen enn ved Statnetts investeringsbeslutning. Selv om resultatet ikke blir perfekt, vil en god praksis for bruk av anleggsbidrag gi et vesentlig bedre resultat enn aldri å benytte anleggsbidrag.

Videre prosess

Virkemiddelet anleggsbidrag er ikke ferdig utformet. Basert på de rammer som her er skissert, vil Statnett jobbe videre med å utforme kriterier for når anleggsbidrag skal kunne anvendes.

Forslaget i sin nåværende form er positivt vurdert av Statnetts Brukerråd. Det pågår en prosess mot NVE og OED for å sikre felles forståelse for forslaget og synliggjøring av de positive konsekvenser bruken av et slikt virkemiddel.

Statnett ønsker å arbeide sammen med nettselskaper på underliggende nettnivå for å utvikle omforente prinsipper som basis for en eventuell forskriftsendring.

4.3 Utjevning av tariffsatsen

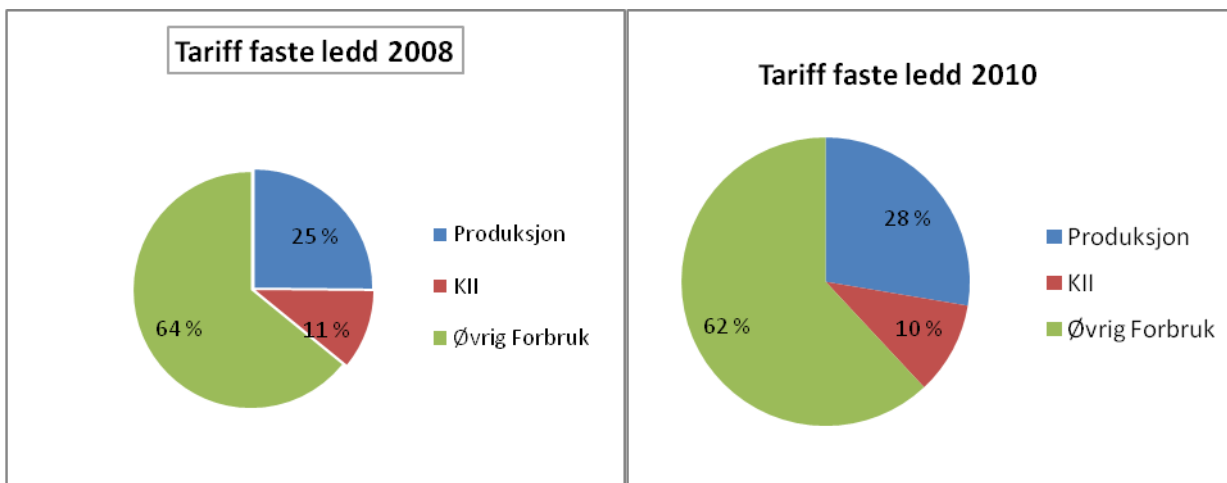
Store sprang i kostnadsgrunnlaget for faste ledd foreslås utjevnet over flere år slik at tariffsatsene blir mer stabile over tid. Dette er et ønske fra kunder i underliggende nett. Vi foreslår å bruke prisstrategiperioden som ramme for utjevningen.

4.4 Tidsplan fastsettelse av prisstrategi 2010-2012

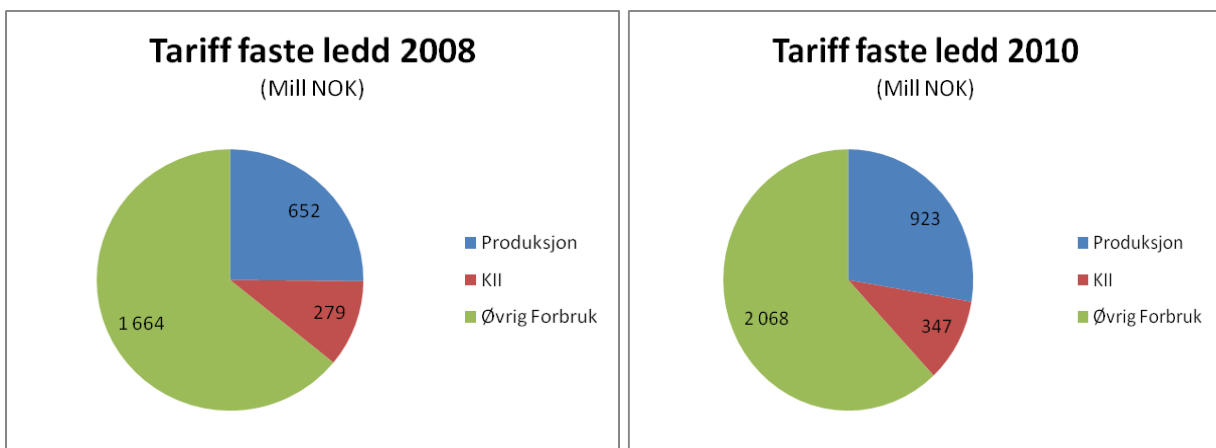
I henhold til gjeldende tidsplan skal Brukerrådet og Statnetts styre få til behandling endelig forslag til prisstrategi for perioden 2010-2012 i februar 2009. Forslaget som fremmes vil bygge på forslaget som vi har redegjort for i dette dokumentet, samt de innspill som har fremkommet fra de ulike brukerorganisasjonene gjennom høstens drøftinger.

5 Økonomiske konsekvenser av foreslått prisstrategi

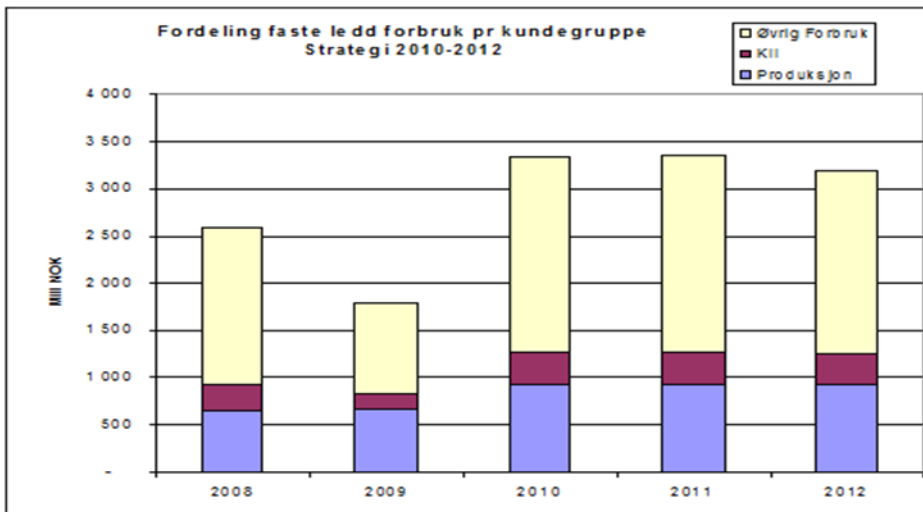
Sentralnettets kostnader relatert til faste ledd vil øke med 1,2 mrd. kroner frem mot 2010. Gitt at nivået på innmatingstariffen øker til 0,8 øre/kWh samt at k-faktormodellen videreføres vil dette gi følgende økonomiske konsekvenser:

Figur 3: Kundegruppens andel i % av tariffens faste ledd 2008 og 2010

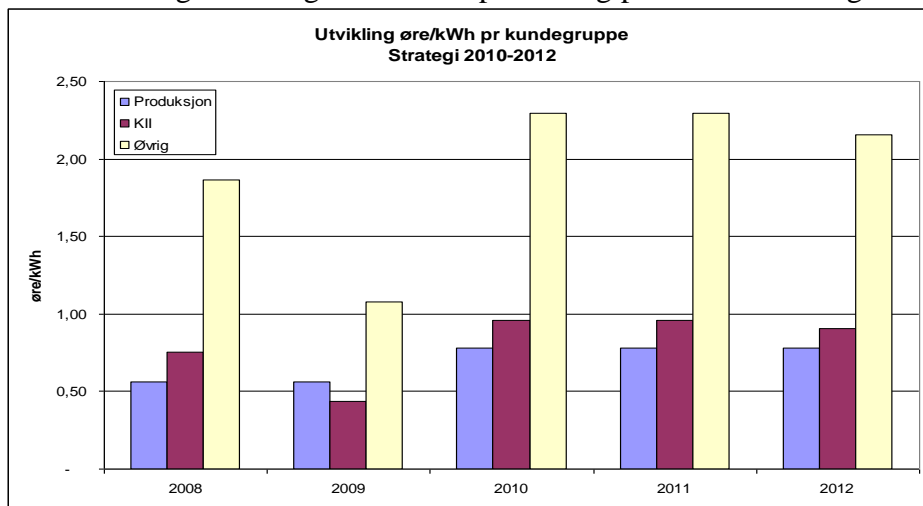

Figur 4: Kundegruppens andel av tariffens faste ledd 2008 og 2010(MNOK)

Figur 5: Fordeling av kostnader (mill. kroner) fra faste ledd per kunde gruppe.

Tariffutviklingen fra dagens til neste prisstrategiperioden viser følgende endringer vist i øre/kWh:

Figur 5: Tariffutvikling øre/kWh per kunde gruppe

Vedlegg

Statnetts forslag til prisstrategi for perioden 2010-2012 – utgangspunkt for drøftingene med EBL, Norsk Industri og FSN høsten 2008

Fastleddene øker:

- Produksjon
 - Innmatingstariffen økes fra 0,56 til 0,8 øre/kWh
 - En konsekvent anvendelse av gjeldende 10-års regel innføres
 - Vil gi fritak for betaling av fastledd de første to år. Deretter betales 1/10 i år tre, 2/10 i år fire osv.
 - Reduserer i tillegg samfunnsøkonomisk tap
- k-faktoren modellen videreføres
 - Begunstiger fortsatt KII i forhold til andre konsumenter
- Petroleumsrelatert virksomhet vil ikke bli avregnet som øvrig KII forbruk

Prissignalene forbedres:

- Energiledd
 - Taket for maginaltapssatsen settes til +/- 15%
 - Relevant områdepris anvendes ved avregning av energileddet
- Anleggsbidrag innføres dersom den samfunnsøkonomiske verdien av en investering er kritisk avhengig av betalingsviljen til et fåtall, identifiserte markedsaktører

Følgende ledd videreføres fra forrige prisstrategiperiode:

- Utkoblbart forbruk
 - Statnett forventer at NVE i løpet av 2009 vil legge frem forslag til forskriftendring som vil føre til behov for å endre dagens ordning som er basert på bestemmelsene i Kontrollforskriftens §15-2. Ved behov for endring av ordning slik den fremstår i dag, vil det skje i prosess med brukerorganisasjonene.
- Reaktiv effekt
- Innfasingstariffen